

STATISTISK ANALYS

Avdelning
Analysavdelningen

Handläggare
Martin Söderhäll
+46 8 563 088 72
martin.soderhall@uka.se

Högst efterfrågan på forskarutbildade på lärosätena och inom vården

Majoriteten av jobbannonserna där forskarutbildad arbetskraft efterfrågas kommer från universitet och högskolor. Sedan 2015 har antalet annonser från lärosätena ökat i förhållande till övriga branscher. Utöver universitet och högskolor framstår efterfrågan på forskarutbildad arbetskraft vara högst inom regionerna och inom forskningsintensiva storföretag. Coronapandemin har haft en negativ inverkan på efterfrågan på forskarutbildad arbetskraft, både inom och utanför högskolan. Dock verkar efterfrågan på forskarutbildade ha minskat mindre än efterfrågan på annan arbetskraft.

Inom ramen för projektet Fokus forskarutbildning studerar UKÄ studenternas intresse för forskarutbildningen i Sverige, lärosätenas dimensionering av forskarutbildningen och samhällets behov av forskarutbildade.

I den statistiska analysen *Forskarutbildade på en föränderlig arbetsmarknad - analys av forskarutbildade på svensk arbetsmarknad 2007-2018* konstaterade UKÄ att forskarutbildade är relativt ojämnt fördelade på den svenska arbetsmarknaden. 2018 arbetade flest forskarutbildade vid universitet och högskolor följt av slutenvårdskliniker för somatisk sjukvård samt naturvetenskapliga och tekniska FoU-institutioner.

UKÄ har kompletterat resultaten från analysen genom att följa upp efterfrågan på forskarutbildad arbetskraft. För detta ändamål har UKÄ använt data från Arbetsförmedlingen/JobTech.¹ Data innehåller jobbannonser som publicerats på Platsbanken från 2006 och framåt.² UKÄ har genom textsökning identifierat jobbannonser där en utbildning

---

¹ För information om historiska data från JobTech se <https://jobtechdev.se/docs/apis/historical/> (hämtad 2021-03-01). Datamängden laddades ner 2021-01-31.

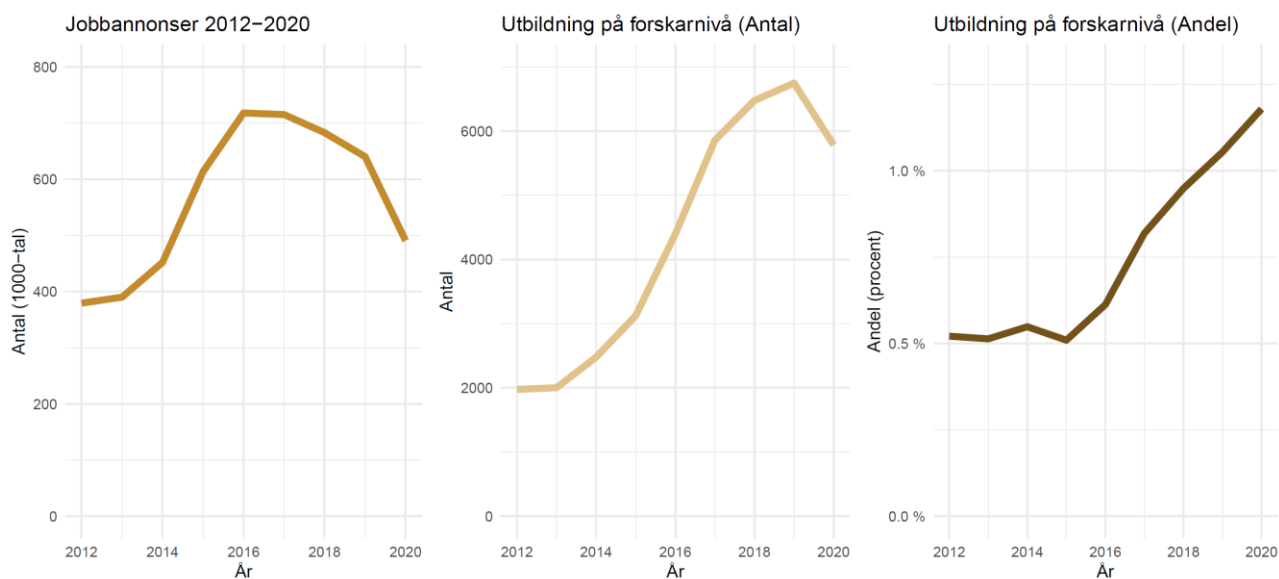
² <https://arbetsformedlingen.se/platsbanken/> (hämtad 2021-03-11).

på forskarnivå är ett krav eller anses meriterande.³ Vi baserar analysen på jobbannonser och inte på hur många tjänster som annonseras i jobbannonserna.

Under perioden 2012-2020 har det publicerats drygt 5 100 000 miljoner jobbannonser. I omkring 40 000 av dessa förekommer begrepp som antyder att en utbildning på forskarnivå är ett krav eller kan vara meriterande. I sammanhanget är det viktigt att påpeka att jobbannonser återfinns och distribueras via en mängd plattformar, samt att hur detta sker kan variera mellan branscher, sektorer och över tid.

Antalet och andelen jobbannonser där en utbildning på forskarnivå nämns har ökat under tidsperioden, se figur 1. 2020 nämndes sådan kompetens i drygt 1,2 procent av samtliga annonser (omkring 5 800 annonser), vilket innebär en fördubbling sedan 2012. Detta är intressant då forskarutbildade utgjorde strax över 1 procent av arbetskraften i Sverige 2018.

Figur 1. Jobbannonser 2012-2020, samtliga jobbannonser (vänster), antal där en utbildning på forskarnivå nämns (mitten), andelen där en utbildning på forskarnivå nämns (höger).

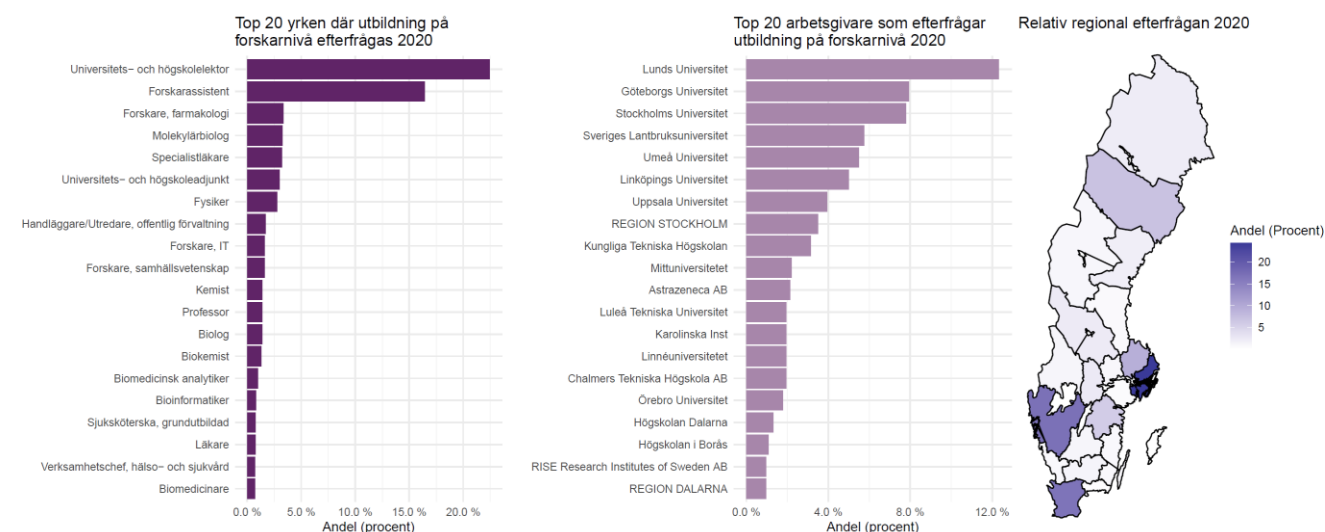
Vi har också fördjupat oss i jobbannonserna från 2020 där utbildning på forskarnivå nämndes. I över 20 procent av jobbannonserna söktes en universitets- eller högskolelektor, och i omkring 15 procent söktes en forskarassistent. Efterfrågan framstod som relativt hög på forskarutbildade forskare inom farmakologi, molekylärbiologi och för befattningen specialistläkare, se figur 3.

De stora lärosätena svarade för störst andel av alla annonser och geografiskt var efterfrågan koncentrerad till storstadsregionerna (Stockholm, Göteborg och Malmö) och regioner med

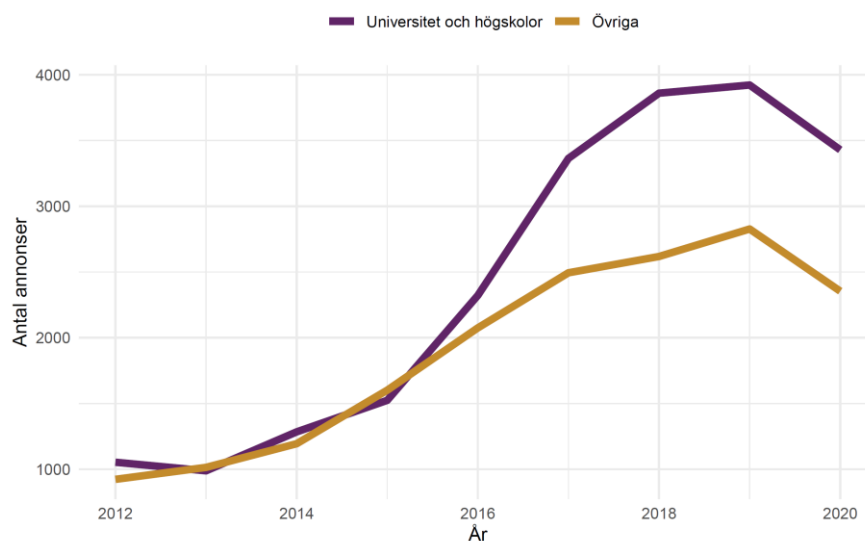
³ Vi har använt olika varianter av söktermerna: disputerad, forskarexamen, doktorsexamen och phd. Olika böjningar av doktorsexamen var det vanligaste av dessa. Flera arbetsgivare (framförallt lärosäten) inkluderar information om lärosätets verksamhet i annonserna (exempelvis att lärosätet bedriver utbildning på forskarnivå). I de fall när det framgår att en forskarutbildning inte krävs för tjänsten kodas dessa till kategorin annonser utan krav på forskarutbildning. Genom valet av söktermer har risken för felaktig kodning av annonser minskat

större lärosäten (Uppsala län, Östergötland läns och Västerbottens län). Utöver lärosätena var regionerna, några forskningsintensiva företag och RISE⁴ de arbetsgivare som hade flest jobbannonser ute där en utbildning på forskarnivå nämndes. Resultaten är förväntade givet de resultat som presenterades i den statistiska analysen *Forskarutbildade på en föränderlig arbetsmarknad - analys av forskarutbildade på svensk arbetsmarknad 2007-2018*.

Figur 2. Relativ fördelning jobbannonser där utbildning på forskarnivå efterfrågas, yrken (vänster), arbetsgivare (mitten), län (höger).

Figur 3. Antal jobbannonser där utbildning på forskarnivå efterfrågas per bransch 2012-2020.

⁴ RISE är ett oberoende, statligt forskningsinstitut som samverkar med universitet, näringsliv och samhälle, mer information finns på ri.se.

En intressant förändring är att antalet annonser från universitet och högskolor ökade snabbare 2015-2018 än antalet från övriga arbetsgivare, se figur 4. För 2015 svarade universitet och högskolor för omkring 50 procent av alla annonser där forskarutbildning efterfrågades. Från och med år 2018 har motsvarande andel uppgått till omkring 60 procent.

Coronapandemin och efterfrågan på forskarutbildade

Det totala antalet annonser har minskat sedan toppnoteringen 2016, se figur 1. Särskilt stor var minskningen mellan 2019 och 2020, något som sannolikt delvis kan förklaras av coronapandemin. Även antalet annonser där det förekommer begrepp som antyder att en utbildning på forskarnivå är ett krav eller kan vara meriterande minskade. 2020 var antalet sådana annonser 1000 färre än 2019. Vi kan dock konstatera att andelen sådana annonser var högre 2020 än 2019. En tolkning av detta är att branscher som inte rekryterar forskarutbildad personal drabbats avsevärt hårdare av coronapandemin än branscher som rekryterar forskarutbildad personal.

Vi konstaterade tidigare att högskolan var den sektor där efterfrågan (mätt som antalet publicerade annonser) var högst 2020. Utifrån figur 3 verkar det dock inte som att efterfrågan minskade mer i högskolan än inom övriga branscher.

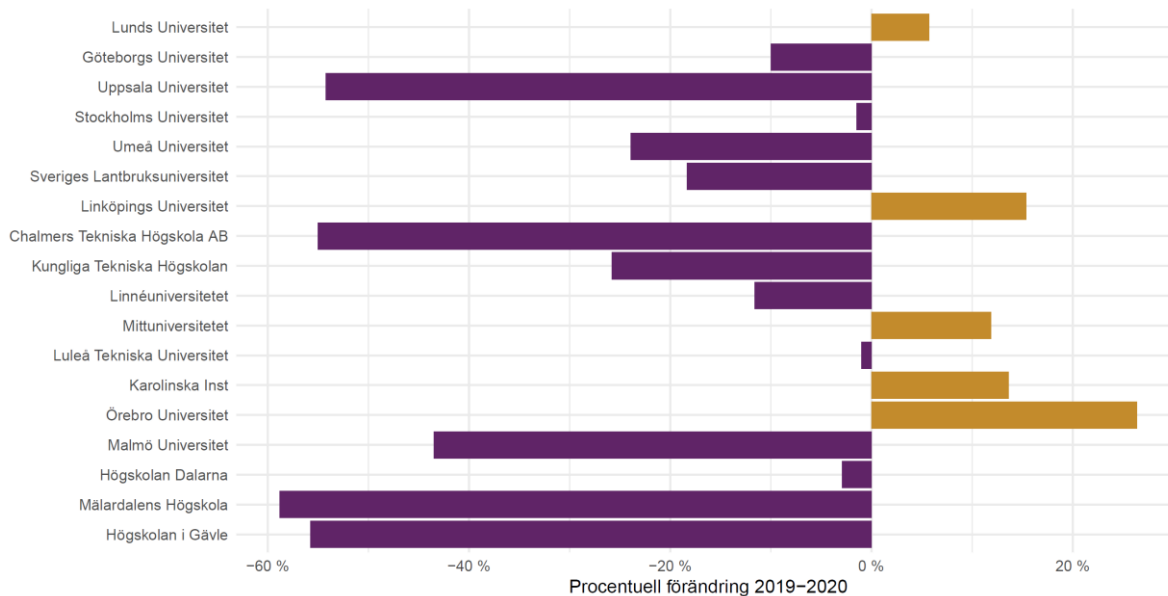
Färre annonser på de flesta stora lärosäten

I figur 4 har vi jämfört den procentuella förändringen i antalet annonser 2019-2020 på samtliga lärosäten med fler än 50 annonser 2019 (totalt 18 lärosäten). Vid fem av dessa var antalet annonser fler 2020 än 2019. Störst var den procentuella ökningen vid Örebro universitet där antalet annonser var 26 procent fler. Vid Linköpings universitet, Karolinska institutet och Mittuniversitetet ökade antalet annonser med mer än 10 procent.

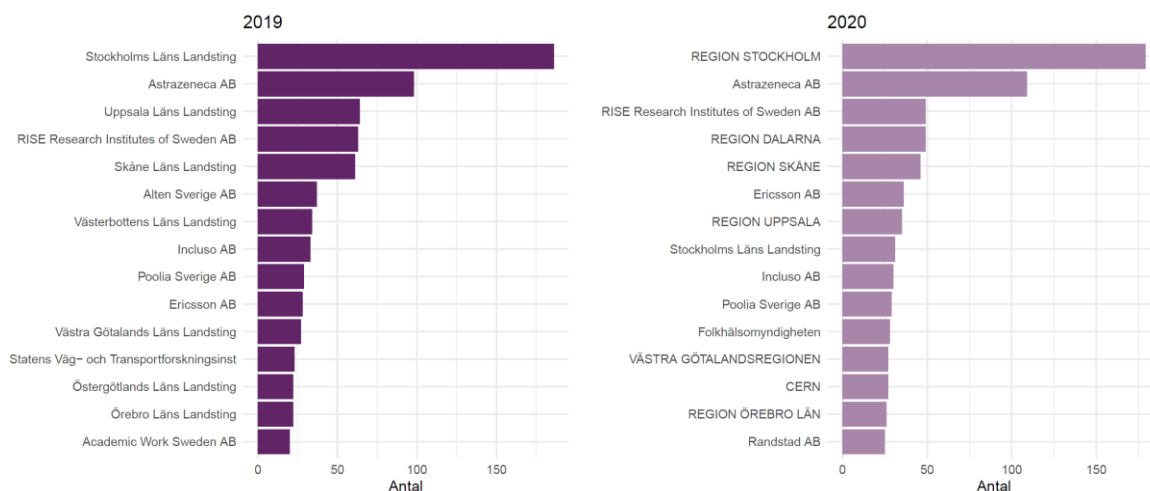
Störst minskning i antalet annonser kan vi observera vid Mälardalens högskola (58 procent) och Högskolan i Gävle (56 procent). Bland de stora breda universiteten var förändringen störst vid Uppsala universitet där antalet annonser var 54 procent färre.

Resultaten ger en indikation om att coronapandemin bidrog till att en minskad efterfrågan på forskarutbildad personal inom högskolan. En bidragande orsak till minskad efterfrågan skulle kunna vara att mycket forskning fått skjutas på framtiden, på grund av olika restriktioner samt en hög arbetsbelastning inom vården. Resultaten bör dock tolkas med viss försiktighet, eftersom vi inte isolerat påverkan från coronapandemin i analysen.

Figur 4. Procentuell förändring av antalet jobbannonser där utbildning på forskarnivå efterfrågas 2019-2020. Lärosäten med över 50 annonser där utbildning på forskarnivå efterfrågas 2019.

Figur 5. Antal jobbannonser där utbildning på forskarnivå efterfrågas av arbetsgivare utanför högskolan 2019-2020.

Regioner/landsting fortsatt i topp bland arbetsgivare utanför högskolan

Bland arbetsgivare utanför högskolan fanns regionerna i toppen såväl 2019 som 2020. Region Stockholm/Stockholms läns landsting hade flest annonser båda åren följt av AstraZeneca.⁵ En

⁵ Värt att notera är att flera rekryteringsföretag (Poolia Sverige, Incluso, Randstad) återfinns högt upp såväl 2019 som 2020, vi har inte närmare analyserat dessa annonser.

intressant detalj är att Folkhälsomyndigheten fanns bland de 15 arbetsgivare (utanför högskolan) med flest annonser där utbildning på forskarnivå nämns 2020. Antalet annonser från myndigheten fördubblades från föregående år.

Sammanfattning

Resultaten från den här analysen indikerar att efterfrågan på forskarutbildad arbetskraft ökade under det senaste decenniet. Universitet och högskolor står för majoriteten av efterfrågan och har sedan 2015 blivit mer dominerande i förhållande till övriga branscher. Utöver universitet och högskolor framstår efterfrågan på forskarutbildad arbetskraft vara högst inom regionerna. Bland de större företagen annonserade AstraZeneca och Ericsson efter flest forskarutbildade. I sammanhanget är det värt att påpeka att endast jobban annonser som ingår i JobTechs datamängd analyserats. I de fall arbetsgivare rekryterar personal genom andra kanaler fångas detta inte upp.

Mycket tyder på att coronapandemin haft en negativ inverkan på efterfrågan på forskarutbildad arbetskraft, både inom och utanför högskolan. Vid flera lärosäten har antalet annonser minskat med mer än 20 procent. Relativt sett ökade dock efterfrågan på forskarutbildad arbetskraft 2019-2020 med 0,2 procentenheter. En förklaring till detta kan vara att arbetsgivare som efterfrågar forskarutbildade inte påverkats av pandemin i lika stor utsträckning som andra arbetsgivare inom andra branscher.